

obrnjen proč od nje, so počivale njene oči na meni, in ko sem se nemudoma ozrl, ni mogla tako hitro umakniti pogleda. Ko pa se je začel vlak pomikati dalje, sem dobro videl, kako se je ugriznila v spodnje ustnice in zdelo se mi je, kakor bi se ji bilo zaihtelo; kajti hitro je potegnila robec iz žepa ter si ga pritisnila na obraz. Ob enem pa se je sklonila k svojemu sinčku ter ga začela strastno poljubovati in stiskati na srce.

V naslednjem hipu mi je izginila izpred oči.

Od tistega časa pa se nisva videla nikdar več. —

Znameniti Slovenci.

Spisuje Fridolin Kavčič.

62. Dr. Janez Frančišek Papler.¹⁾

r. Janez Frančišek Papler iz Stare Loke je bil doktor zdravilstva in modroslovja ter ud »Ljubljanske teh delavne modrine« (»Academia operosorum Labacensium«). Izdal je: 1.) Dr. Marco Gerbezio in observantiae tesseram cecinit carmen elegiacum. Lab. 1692. 8°. 2.) In ejusd. Marci Gerbezii opus intricatum extricatium carmen. Lab. 1692. 8°. Utrumque Gerbezii operibus praemittitur.

63. Janez Cimbol,²⁾

slikar v Celju, je olepšal l. 1795. cerkev v Novi cerkvi s freskami. Snov je vzeta iz starega testamenta.

64. Boštjan Jovada,³⁾

slikar v Radgoni, je naslikal l. 1623. oltar svetega Janeza za cerkev Svete Trojice v Slovenskih goricah.

65. Jurij Jovada,⁴⁾

sin prejšnjega, slikar v Radgoni. L. 1660. so ga poklicali v Gradec, kjer je slikal dekoracije za slavnostni sprejem cesarja Leopolda I.

¹⁾ P. Marc.

²⁾ Wastler. Steirisches Künstler-Lexicon.

³⁾ Wastler. Steirisches Künstler-Lexicon.

⁴⁾ Wastler. Steirisches Künstler-Lexicon.

Narisal je tudi sliko za knjigo: »Tractatus theologicus« i, t. d., ki jo je spisal dr. Georg Püttner l. 1666.

66. Dr. Karol Dolenjec,¹⁾

porojen na Štajerskem l. 1703., je v 17. letu vstopil v jezuitsko družbo; bil je doktor modroslovja in bogoslovja ter predaval pesništvo in govornišstvo na dunajskem vseučilišču, potem je razlagal v Gradcu cerkveno pravo, v Tirnavi sveto pismo in v Košicah veroslovje. Umrli je v Budapešti kot ravnatelj višjih jezuitskih šol dne 12. oktobra l. 1751.

V tisku je izdal:

1.) Hispaniae veteris geographia, carmine didactico exposita. Viennae. Voigtin 1737. 8°.

2.) Exercitationes rhetoricae a Viennensi rhetorica in theatro exhibitae. Viennae. Heyinger 1738. 8°.

3.) De immortalitate animorum dialogi autore Jo. Dominico Puligna S. J. latine rediti. Viennae 1740. 8°.

4.) Scriptores Universitatis Viennensis ordine chronologico propositi. Saeculum II. Pars prior a 1465 ad 1641. Viennae 1741. 8°.

5.) Dialogi physici de plantis ex opere gallico P. Nat. Regnault excerpti et in latinum traducti. Graecii 1743. 12°.

6.) Dialogi physici de structura corporis humani ex opere gallico Natalis Regnault S. J. excerpti et in latinum traducti. Graecii. Widm. 1744. 8°. Druga izdaja: Viennae 1749. 8°.

67. Anton Čizman (Zhisman),²⁾

porojen dne 12. junija l. 1821. v Ljubljani, kjer mu sorodniki še žive. Njegov oče je bil učitelj na normalni šoli ter je umrl, ko je bil Anton stoprav 13 let star. Mati, ki je prejemale pičlo pokojnino, s katero se je komaj sama s hčerkama ubožno živila, ni mogla jako nadarjenima sinovoma Antonu in Jožefu preskrbeti višje izobrazbe. S poučevanjem součencev sta si že kot dečka sama služila svoj kruh in to ves čas do one dobe, ko sta dokončala vseučiliške študije. Anton je ljudsko šolo in gimnazijo dovršil v Ljubljani. L. 1840. se je vpisal na graškem vseučilišču ter šel pozneje na Dunaj, kjer je tudi svoje pravniške študije dokončal. L. 1846. je vstopil kot pomočni uradnik pri tedanjem metropolitanskem sodišču. Toda ta služba — čepenje med prašnimi listinami — živahnemu mladeniču ni ugajala; zato se je od-

¹⁾ Stoeger. Script. etc.

²⁾ Die Urne. Jahrbuch für allgemeine Nekrologie. Leipzig 1876. II. Jahrgang. — Wurzbach: Biogr. Lexicon. 59. Theil.

ločil za vzgojiteljski poklic, in res se mu je to že l. 1847. posrečilo. Slučajno se je seznanil s tedanjim dunajskim zastopnikom ameriških zedinjenih držav, W. H. Stilesom, kateri je spoznal in čislal Čižmanovo izredno učenost. Sprejel ga je za vzgojitelja svojih sinov in ga ob enem imenoval za svojega tajnika. Ko je bil Stiles l. 1849. od poslaništva poklican, je zastopal tajnik poslaništva ameriških zedinjenih držav Anton Čižman poslanika in odsotnega generalnega konzula, dokler ni dospel novoimenovani poslanik. Še tisto leto (1849.) je prejel Anton prijazno povabilo od svojega dobrotnika Stilesa in odšel v Ameriko, kjer je poldrugo leto bival na Stilesovem posestvu, kakih petsto angleških milj vzhodno od Savane. Tu je marljivo nabiral gradivo o avstrijskih dogodkih l. 1848. in 1849. in sodeloval pri Stilesovem znamenitem delu »Austria in 1848 and 1849. London i New York 1852«, ter pri spisovanju knjige »America«.

Bivanjé v Ameriki mu je jako ugajalo, in začel se je pečati z zemljepisnimi, etnografskimi in zgodovinskimi študijami o ameriških deželah. L. 1852. se je odpravil na potovanje ter posetil Kanado in Vzhodno Indijo. Angleški jezik si je priučil izbornó, tako da je na svojem potovanju po večjih mestih, n. pr. v South Carolini, Georgiji, Albani i. t. d. javno predaval o zgodovini, etnografiji in zemljepisju onih dežel, katere je prepotoval. Nekaj časa je tudi služboval na vseučilišču v Montgomeryju.

Leta 1856. je odpotoval v Evropo, a s trdnim sklepom, da se povrne v svojo novo domovino Ameriko, ki se mu je tolikanj omilila. Leta 1857. že se je res hotel s parnikom »Pacific« povrniti v Ameriko, toda po naključju se je zamudil na Dunaju. Ta zamuda mu je rešila življenje; kajti »Pacific« je na potu v Ameriko izginil v valovih brez vsakega sledu.

Ta dogodek se mu je zdel migljaj, in odločil se je, da ostane v domovini, in to tem raje, ker so mu na Dunaju ponudili profesorsko službo. Ko je prebil izpit za učiteljsko sposobnost, so ga imenovali za profesorja zemljepisja, statistike in zgodovine na tržaški mornarski in trgovski akademiji. V Trstu je bil Čižman predsednik izpraševalne komisije za ladjedelce, ravnatelj izpraševalne komisije za učiteljske kandidate za mornarske šole ter ravnatelj izpraševalne komisije za učiteljske pripravnike za mestne in ljudske šole. L. 1871. so ga imenovali za ravnatelja mornarske in trgovske akademije, na kateri je dotlej služboval kot profesor. Pod njegovim vodstvom se je akademija jako povzdignila, in že l. 1872. se mu je zahvalila tržaška trgovska zbornica za napredek rečene akademije.

O počitnicah pa ga ni trpelo doma; porabljal jih je za poučna potovanja. Prepotoval je Rusijo, Malo Azijo, Palestino, Sirijo in Egipet. Leta 1869. je v Damasku nevarno obolel, in od tistega časa ni bil več popolnoma zdrav. Umrli je v Trstu l. 1874.

Čižman je bil vesten opazovalec narodov in običajev. Svoja predavanja, ki jih je bil napravil po ameriškimi mestih, je objavil v angleščini po različnih ameriškimi časnikih, n. pr.: Prvotni prebivalci ameriški. — Mlečja bolezen v dolini Jokasa. — Rastlinstvo v severnovzhodni Karolini. — Abeceda čeroškega jezika. — Merjenje Black Mountaina. — Vremenska opazovanja v Ašvili.

V nemščini je objavil: Der erste Eindruck Havannas. — Amerikanische Naturbilder. — Japan und sein Handel. — Die neuprojectirte Fahrt nach dem Nordpol. — Die Inseln St. Paul und Neu-Amsterdam. — Die Nikobareninseln — in v programu tržaške mornarske in trgovske akademije v italijanščini: I mari d'alghe galleggianti.

L. 1873. o priliki svetovne razstave je objavil: Beiträge zur Geschichte der Gewerbe und Erfindungen; to razpravo je poročevalec svetovne razstave dr. W. F. Exner označil kot vzgledno. V njegovi bogati zupščini so našli mnogo obsežnih dnevnikov, v katerih je opisal svoja potovanja po Evropi, Ameriki, Aziji in Afriki, obris besednjaka japonskega jezika in bogato zalogo za učno knjigo oceanografsko.

Čižman je bil ustanovnik Matice Slovenske.

V katedrali.

<p>Kako je nemirno, nemirno nočoj! Glej! Temna katedrala, Ta bode gotovo mi dala pokoj In srčni mir mi dala.</p>	<p>»Oj vsliši nas, sveta Poródica ti! Vsa množica molí goreče; Tam v kotu cvetoča devica kleči, Molitev pobožno šepče.</p>
--	---

A jaz — se prekrižam, poškrópm z vodój
 In grem — a, katedrala,
 Ni v tebi ne vlada mir in pokoj,
 Še večji nemir si mi dala.

Mihael Mihajlov.

